

Innspill til ny felles rammeplan fra UiA

Vi takker for anledningen til å gi innspill til Faglig råd for lærerutdanning 2025 (FRLU) i arbeidet med ny felles rammeplan for lærerutdanningene. Innspillene er basert på kommentarer fra fagmiljøene og studieledelsens vurderinger. Saken har også vært drøftet i Forum for lærerutdanning hvor alle instituttledere for institutt med lærerutdanning i våre matriseorganiserte lærerutdanninger er representert. De fleste innspillene gjelder oppdragets del 1 og 2, særlig rammeplanens struktur, reguleringer og prinsipp for inndeling i underkapitler. Innspill fra yrkesfaglærermiljøet er vedlagt i sin helhet da disse perspektivene bør løftes ekstra fram i arbeidet.

Vi ønsker å formidle nye innspill knyttet til oppdragets del 3, innholdet i rammeplanens hoveddel, i midten av september (jf FRLUs frist 15. oktober). Grunnlaget for disse vil være et felles innspillmøte for alle som er involvert i lærerutdanningene ved UiA med fokus på tematisk innhold, kunnskapsområder og kompetansemål i rammeplanens hoveddel. Vi vil også inkludere perspektiver fra praksisfeltet.

En generell overordnet kommentar til rammeplanarbeidet er at det hadde vært nyttig om ekspertgruppens rapport og anbefalinger hadde vært grundigere behandlet og vurdert (i utdanningene, i UHR-LU, i departementet) i forkant av utviklingen av ny felles rammeplan.

Våre viktigste innspill er:

- **Praksis må være veiledet, variert og vurdert, med et tydelig definert minimumsomfang.** Dette er avgjørende for å ivareta den erfaringsbaserte kunnskapens plass i lærerutdanningene.
- **Det må skilles klart mellom bachelor- og masterløp,** slik at krav og forventninger står i forhold til utdanningens nivå og varighet.
- **Inndelingen i underkapitler må være grundig begrunnet.** Eventuelle endringer fra dagens struktur må utredes med hensyn til mulige faglige og strukturelle konsekvenser.

Hoveddelens struktur og innhold

I rammeplanens hoveddel/fellesdel bør felles virkeområde, formål, verdigrunnlag, kunnskapsområder og kjernekompetanser inngå. Beskrivelser av hva som konstituerer profesjonsfellesskapet og profesjonsidentitet på tvers av de ulike lærerrollene og hvordan studentene skal kunne bidra i videreutviklingen av det profesjonelle læringsfellesskapet i barnehage og skole bør stå sentralt. Det samlede lovverket som rammeplanen er tuftet på bør også gjøres rede for.

Ekspertgruppens rapport understreker sammenhengen mellom erfaringsbasert og forskningsbasert kunnskap og at dette er likeverdige kunnskapsformer i lærerutdanningene. Det er positivt at rapporten vektlegger behovet for forpliktende samarbeid mellom lærerutdanningsinstitusjonene og praksisfeltet (barnehager, skoler og eiere). Å ansvarliggjøre

begge parter bidrar til at praksissamarbeidet blir en arena for gjensidig utvikling, profesjonsbygging og integrering av kunnskap. I ekspertgruppens rapport vektlegges først og fremst partnerskapet og samarbeidet, og vi foreslår at hoveddelen av rammeplanen også mer direkte omhandler hvilken betydning forskningsbasert kunnskap og teori har i lærerutdanningene og i utviklingsarbeidet i samarbeid med praksisfeltet.

En overordnet rammeplan bør anerkjenne teori som en selvstendig og nødvendig del av det profesjonelle kunnskapsgrunnlaget. Det innebærer at det profesjonelle skjønnets lærerutdanningene skal utvikle, forutsetter at studentene får møte, arbeide med og utfordres av teori. Samarbeidet handler om å *utvikle en felles kunnskapskultur*, der barnehager og skoler anerkjennes som profesjonelle læringsarenaer, og der lærerutdannere både på campus og i praksisfeltet møter hverandre med likeverdighet og nysgjerrighet.

Øvrige innspill:

- **Læringsutbyttebeskrivelser.** Felles kjernekompetanser/kompetansemål bør framkomme i fellesdelen, mens de konkrete læringsutbyttebeskrivelsene spisset mot ulike nivå og aldersgrupper bør inngå i underkapitlene.
- **Grunnleggende verdier.** Helhetlig forståelse av barns dannelse og utvikling bør kommuniseres i felles rammeplan, og begreper som estetiske prosesser, estetiske opplevelser og erfaringer, som er framhevet i rammeplan for barnehagen, bør inkluderes i hoveddelen. Estetiske læreprosesser er viktige for alle lærerutdanningene.
- **Læringsprosesser.** Rammeplanen må ivareta betydningen av kollektive erfaringer og studentaktive læringsprosesser. Dette vil også fremme livsmestring, trivsel og et godt læringsmiljø.
- **Felles kunnskapsområder,** som profesjonsetikk, språk og kritisk refleksjon bør løftes fram i hoveddelen. Det samme gjelder samfunnsmandatet med synliggjøring av at utdanningene skal gi opplæring i demokratisk medborgerskap og fremme menneskerettighetene, mangfold og demokratiske og humanistiske verdier.
- **Tverrprofesjonelt samarbeid** og betydningen av 'laget rundt barnet' i både barnehage og skole bør inngå i hoveddelen. Her inngår kunnskap om utsatte barn og unge og ferdigheter til å kunne samarbeide tverrprofesjonelt innen helse-, sosialfaglige og pedagogiske utdanninger for å kunne gi mer helhetlig oppfølging til barn og unge.
- Det som er felles i **dagens rammeplaner** vil være nyttige grunnlag for innholdet i hoveddelen.

I hoveddelen bør det tydeliggjøres at det vil måtte være ulike forventninger til ettårige, treårige og femårige utdanninger.

Rammeplanen bør ha et lett og ubyråkratisk språk som er godt forståelig for alle målgrupper.

Kvalitetshensyn, reguleringer og minimumskrav

I hoveddelen av rammeplanen før følgende reguleringer omhandles:

- **Praksis.** Det bør framkomme i hoveddelen at studentenes praksisperioder skal være veiledet, variert og vurdert og inngå som en integrert del av utdanningen. Praksisperiodene bør omfangsfestes i et minimum antall dager, og det bør ikke gis rom

for at annen arbeidserfaring eller utvidet praksis kan godkjennes som del av praksisperiodene. Det bør vurderes om hoveddelen skal omhandle om, evt hvor stor del av, praksisperiodene som kan gjennomføres på egen arbeidsplass. Grunnlag for skikkethetsvurdering må sikres (f.eks. i forbindelse med digitale studietilbud).

- **Studiepoeng.** Vi vil framheve betydningen av at de ulike utdanningene spesifiserer fagenes størrelser, antall studiepoeng på et minimumsnivå, slik at lærerne får tilstrekkelig fagkompetanse til å undervise på det nivået de utdanner seg innenfor. Det må være et minimum av felles innhold også for å sikre likeverdighet mellom lærerutdanningene ved de ulike UH, slik at arbeidsgiver vet hva de kan forvente av kandidatens kompetanse etter utdanningen.
- **Masternivå.** Hoveddelen bør omhandle at masterkravet for lærerutdanninger for grunnskole, videregående skole og videreutdanninger opprettholdes.
- **Studentmobilitet** og muligheter/begrensninger for flytting mellom studiesteder bør omhandles i hoveddelen.
- Betydningen av og tilrettelegging for **internasjonalisering og utveksling** bør tematiseres.

Organiserende prinsippr for inndeling av underkapitler

I ekspertgruppens rapport beskrives ulike former for organisering og inndeling av underkapitler og det anbefales at underkapitler for spesielle reguleringer «ikke bør følge dagens oppdeling av rammeplaner». Begrunnelsene for denne anbefalingen er imidlertid omhandlet i begrenset grad og de er ikke basert på utredning av konsekvenser. Det uttrykkes blant annet i rapporten at en inndeling som følger utdanningsløpene vil kunne «brukes som en anledning til å gjenintrodusere detaljerte bestemmelser fra de eksisterende rammeplanene» (s 109). Det trenger ikke nødvendigvis å være slik, og underkapitler som følger dagens (hoved)utdanningsløp vil kunne være fordelaktig samtidig som det vil kunne gi rom for nye utdanningstilbud.

Det er behov for et bedre kunnskapsgrunnlag når det gjelder prinsipper for inndeling i underkapitler, og vi anbefaler derfor at det blir gjennomført en kartlegging av konsekvensene. Kartleggingen bør beskrive fordeler og ulemper med (i alle fall to) alternative prinsipper for organisering. Eksempelvis er det nødvendig med mer kunnskap om underkapitler knyttet til GLU; hvilken betydning vil det ha om underkapitlene er basert på a) 1 – 10, b) 1 – 7 og 5 – 10, c) 1 – 4, 5 – 7 og ungdomsskolen, eller annet? Spesielle behov knyttet til de praktisk-estetiske utdanningene, yrkesfag, kulturskolen og EVU bør også framkomme i en nærmere kartlegging.

Vi ønsker FRLU lykke til med arbeidet! Og vi setter pris på muligheten til å følge prosessen på hjemmesiden for arbeidet med mer overordnet styring av lærerutdanningene og å kunne komme med ytterligere innspill senere. Vi håper og tror ellers at Kunnskapsdepartementet etter hvert vil legge opp til en høring hvor det blir tilstrekkelig tid for grundige høringsprosesser som også gir rom for å inkludere sektoren, samarbeidsbarnehager- og skoler og eiersiden, i høringen.

Vennlig hilsen

Gunn Bjørnsen
Dekan for lærerutdanningene
UiA

Vedlegg: innspill fra PPU-Y

Faglig råd for Lærerutdanning 2025

[Adresse]

[Sted]

Vår ref.:

-

Deres ref.:

-

Saksbehandler:

Sunniva Myhre

sunniva.myhre@uia.no

Dato:

20.05.2025

Innspill fra Universitetet i Agder – PPU-Y til arbeidet med én felles rammeplan for lærerutdanning

Fagmiljøet ved praktisk-pedagogisk utdanning for yrkesfag (PPU-Y) ved Universitetet i Agder (UiA) takker for muligheten til å komme med innspill til arbeidet med ny felles rammeplan for lærerutdanning. Vi ønsker å bidra konstruktivt til utviklingen av en rammeplan som både ivaretar fellesskapet i lærerprofesjonen og anerkjenner de særegne kontekstene ulike lærerutdanninger opererer innenfor.

Kommentarer til oppdragets punkt 1, kulepunkt 2: Inndeling av underkapitler – behov for kontekstspesifikk differensiering

Vi støtter intensjonen om å samle lærerutdanningene under én felles rammeplan, men vil samtidig understreke viktigheten av at underkapitlene tydeliggjør de ulike kontekstene lærere utdannes til. For yrkesfaglærerutdanningen er det avgjørende at rammeplanen anerkjenner de særegne utfordringene som kjennetegner denne utdanningsveien.

Lærere i yrkesfaglige utdanningsprogrammer opererer i skjæringspunktet mellom skole og arbeidsliv. De må forholde seg til:

- Et tett samarbeid med lærebedrifter og fagopplæringssystemet
- Et bredt spekter av utdanningsprogram, fagområder og yrkesidentiteter
- Elever med svært varierende skolebakgrunn og motivasjon
- Et behov for å koble praktisk yrkeskompetanse med pedagogisk og didaktisk forståelse. Studentene er mestere i eget fag og vanligvis noviser som lærere/lærerstudenter

Disse forholdene krever en lærerrolle som er både fleksibel, relasjonsorientert og tett koblet til praksisfeltet, da både skolen og arbeidslivet fungerer som sentrale premissleverandører for utdanningsvirksomheten.

I tillegg ser vi at klassene på yrkesfag ofte har større utfordringer enn klasser på studiespesialiserende linjer. Dette handler om høyere frakallsrisiko, større variasjon i elevenes faglige og sosiale forutsetninger, samt behov for mer praktisk og tilpasset undervisning. Disse forholdene stiller særlige krav til lærerens kompetanse i klasseledelse, relasjonsbygging, differensiering og tilpasning av opplæringen.

Disse utfordringene må reflekteres i rammeplanen gjennom et eget underkapittel for yrkesfaglærerutdanningen. Kompetanse om denne konteksten er ikke bare relevant – den er avgjørende for å sikre kvalitet og relevans i utdanningen.

Som yrkesfaglærer/programfaglærer hviler det et ekstra stort ansvar for å hjelpe fellesfaglærerne med å yrkesrette fellesfagene.

Kommentarer til oppdragets punkt 2, kulepunkt 2: Læringsutbyttebeskrivelser og målformuleringer

Vi mener at dagens læringsutbyttebeskrivelser i mange tilfeller oppleves som for detaljerte og styrende, samtidig som de ikke fullt ut fanger kompleksiteten i yrkesfaglærerens profesjonsutøvelse. Yrkesfaglæreren må kunne møte et samfunn og arbeidsliv i kontinuerlig endring. Vi anbefaler derfor at det åpnes for en mer fleksibel målstruktur, som gir rom for profesjonelt skjønn og lokal tilpasning i utdanningen, samtidig som den sikrer nasjonal kvalitet og sammenheng.

Til punkt 2, kulepunkt 3: Praksisomfang og praksismodeller

Vi støtter behovet for å sikre tilstrekkelig praksiserfaring i lærerutdanningene, men mener at dagens modell med fastsatt antall dager kan være for rigid. Vi foreslår at rammeplanen angir et minimumsantall praksisdager, ikke færre enn i dag, men åpner for at institusjonene kan utvide dette innenfor egne modeller. Dette vil gi rom for å utvikle mer integrerte og innovative praksismodeller, der større deler av opplæringen kan foregå i praksisfeltet.

Det er særlig viktig at faglærere fra utdanningsinstitusjonene er til stede i praksisperiodene, og at det er tett samarbeid mellom utdanningsinstitusjonene og praksisfeltet. Dette bidrar til å styrke koblingen mellom teori og praksis, og gir studentene bedre støtte i utviklingen av sin profesjonskompetanse.

Avslutning

Vi ser positivt på intensjonen om å styrke fellesskapet i lærerprofesjonen gjennom én felles rammeplan. Samtidig er det avgjørende at planen gir rom for kontekstspesifikke behov og utfordringer – særlig for yrkesfaglærerutdanningen, som opererer i et unikt grensesnitt mellom skole og arbeidsliv. Vi håper våre innspill kan bidra til en rammeplan som både samler og differensierer på en hensiktsmessig måte.

Med vennlig hilsen

Sunniva Myhre
Fagkoordinator PPU-Y
Fakultet for humaniora og pedagogikk